

УДК 001.895:378.147.091.3]:[002.6:651](043.2)

Цитування:

Яворська Т. М. Інноваційні технології та методи навчання в процесі підготовки майбутніх фахівців інформаційно-бібліотечної сфери. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2022. № 2. С. 101–107.

Yavorska T. (2022) Innovative technologies and training methods in the process of training future specialists in the field of information and library. *Library Science. Record Studies. Informology*, 2, 101–107 [in Ukrainian].

Яворська Тетяна Михайлівна,
кандидат педагогічних наук,
старша викладачка кафедри
інформаційних систем управління
Донецького національного університету
імені Василя Стуса
<https://orcid.org/0000-0002-6070-7425>
t.yavorska@donnu.edu.ua

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОТЕЧНОЇ СФЕРИ

Мета роботи – здійснити огляд та проаналізувати інноваційні технології та методи навчання, що застосовують у процесі підготовки майбутніх фахівців інформаційно-бібліотечної сфери та впровадження яких потребує максимальної модернізації освітнього процесу. **Методологія дослідження** полягає в застосуванні загальнонаукових методів і прийомів наукового пізнання, що дає змогу розкрити, піддати аналізу й узагальнити специфічні особливості впровадження інноваційних педагогічних технологій і методів у процесі підготовки майбутніх фахівців. **Наукова новизна**. У статті узагальнено ключові зміни в освітній галузі загалом, що базуються на вдосконаленні, трансформації освітнього процесу за рахунок його переходу на технологічний рівень, пошуку перспективних інноваційних педагогічних методів, які спрямовані на професійний розвиток, саморозвиток особистості, нові виміри її самореалізації. Порівняльний аналіз сучасних інноваційних педагогічних технологій та методів навчання засвідчив необхідність оновлення змісту освітнього процесу, створення інноваційного освітнього середовища в закладах вищої освіти. Особливу увагу в статті приділено процесу підготовки фахівців інформаційної, бібліотечної та архівної справи в Донецькому національному університеті імені Василя Стуса з акцентом на запровадження інновацій у цьому процесі. **Висновки**. Проаналізовано інноваційні технології та методи навчання, що найбільш активно впроваджують у вищій освіті загалом та в процесі підготовки майбутніх фахівців інформаційної, бібліотечної та архівної справи зокрема. Доведено, що навчання і виховання особистості в умовах стрімкого інформаційного потоку, динамічного розвитку суспільства неможливо реалізувати без інноваційних технологій та методів навчання, впровадження яких підвищує якість освітнього процесу, сприяє його модернізації та трансформації відповідно до вимог часу.

Ключові слова: галузь освіти, інноваційні технології, методи навчання, підготовка фахівців інформаційної, бібліотечної та архівної справи.

Yavorska Tetiana,
Pedagogical Sciences Candidate
Senior lecturer of the Department of Management Information Systems
Vasyl' Stus Donetsk National University

INNOVATIVE TECHNOLOGIES AND TRAINING METHODS IN THE PROCESS OF TRAINING FUTURE SPECIALISTS IN THE FIELD OF INFORMATION AND LIBRARY

Purpose of the article is to review and analyze innovative technologies and teaching methods, the implementation of which requires maximum transformation of the educational process. **The research methodology** is the use of general scientific methods and techniques of scientific knowledge, which allows to reveal, analyze, and summarize the specific features of the introduction of innovative technologies and methods

in the training of future professionals. **The scientific novelty** of the article is to summarize the key changes in education in general, based on improving the educational process through its transition to the technological level, finding promising innovative pedagogical methods aimed at development and self-development of the individual, new dimensions of self-realization. Comparative analysis of modern innovative pedagogical technologies and teaching methods provides an opportunity to focus on the need to update the content of the educational process. **Conclusions.** Innovative technologies and teaching methods that are most actively implemented in higher education in general and in the process of training future specialists in information, library and archival affairs are analyzed and described. It is proved that education and upbringing of the individual in the conditions of rapid information flow, dynamic development of society cannot be realized without innovations, innovative technologies and teaching methods, implementation of which improves the quality of the educational process, promotes its renewal, modernization, and transformation in accordance with the requirements of the time.

Keywords: field of education, innovative technologies, teaching methods, training of information, library and archival specialists.

Актуальність теми дослідження. Бурхливий розвиток новітніх технологій істотно впливає на всі сфери життєдіяльності суспільства, спричиняє глобальні процеси цифрових трансформацій, що базуються на цілеспрямованій інформаційній політиці країни, уряду.

У цифрову епоху успішність країн залежить багато в чому від прогресу в побудові суспільства знань, а цифровий розвиток, цифрові трансформації відіграють ключову роль у прискоренні економічного та соціального розвитку країни загалом [1, 130].

Важливою умовою в забезпеченні стійкого прогресу та конкурентоспроможності будь-якої держави є модернізація галузі освіти як генератора нових ідей, принципово важливого елемента розвитку інтелектуального капіталу в суспільстві.

Сьогодні в українській освітній галузі відбувається системна трансформація освіти на всіх рівнях: від дошкільної до вищої освіти та освіти дорослих. Державна політика у сфері освіти й науки спрямована на реформування, відіграє вирішальну роль у забезпеченні розвитку людського капіталу й отриманні економічної вигоди у вигляді сталого зростання та конкурентної економіки, а значить, суспільного й індивідуального добробуту, майбутнього процвітання та якості життя.

Метою реформування освітньої галузі є перетворення української освіти на інноваційне середовище, у якому учні й студенти набувають ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності, а науковці мають можливості та ресурси для проведення досліджень, що безпосередньо впливатимуть на соціально-економічний та інноваційний розвиток держави [2].

Метою дослідження є огляд та аналіз інноваційних технологій і методів навчання, впровадження яких потребує максимальної трансформації освітнього процесу та підвищує його якість.

Аналіз досліджень і публікацій. Система освіти в Україні базується на компетентнісному, особистісно орієнтованому, комунікативно-діяльнісному, проблемно-пошуковому, інтегративному

підходах, що забезпечує комплексне навчання та виховання особистості в умовах стрімкого інформаційного потоку, динамічного розвитку суспільства загалом, що неможливо реалізувати без інноваційних навчальних технологій, впровадження яких підвищує якість навчального процесу.

Інноваційні методи й технології навчання аналізують у своїх дослідженнях І. Доброскок, В. Докучаєва, В. Ільїн, Г. Коцур, В. Кремень, М. Лисенко, С. Нікітчина, С. Пролєєва, П. Саух та ін. Так, В. Луговий чітко узгоджує поняттєво-термінологічний апарат щодо інноваційних видів навчальної діяльності в контексті компетентнісного підходу. Проблеми впровадження інновацій та інформаційних технологій як системи педагогічних і навчальних методів, прийомів та способів проаналізовано в монографії за редакцією П. Сауха. Поєднання традиційних й інноваційних методів навчання в контексті загальних засад педагогіки вищої школи вивчали Т. Туркот, Д. Чернілевський та ін.

Виклад основного матеріалу. При аналізі семантики поняття «інновація» важливо зазначити його походження. Термін походить від латинського слова «innovate», що означає оновлення або покращення. У загальному розумінні його можна трактувати як особливу культурну цінність – матеріальну або нематеріальну, яка на теперішній час і в цьому місці сприймається як нова.

Великий тлумачний словник сучасної української мови пояснює слово «інновація» як «нововведення» [3, 213].

Значну увагу в психолого-педагогічній літературі приділено інноваціям в освітньому процесі, що реалізують шляхом використання нових способів для вирішення педагогічних проблем оригінальними, нестандартними підходами. Так освіта перетворюється на ефективний важіль економіки знань, на інноваційне середовище, у якому здобувачі формують навички та вміння самостійно оволодівати знаннями протягом життя і застосовувати їх для професійного розвитку.

Вітчизняні науковці розглядають інновації в освіті як «цілеспрямовані процеси, що провокують зміну мети, змісту, методів, форм навчання та виховання, адаптацію навчального процесу до нових вимог» [4, 183].

Поняття «інноваційні методики викладання» є полікомпонентним, оскільки об'єднує всі ті нові й ефективні способи освітнього процесу (здобуття, передачі й продукування знань), які сприяють інтенсифікації та модернізації навчання, розвивають творчий підхід й особистісний потенціал здобувачів вищої освіти [5, 27–33].

У Законі України «Про вищу освіту» зазначено, що наукова, науково-технічна й інноваційна діяльність у закладах вищої освіти є невід'ємною складовою освітньої діяльності та провадиться з метою інтеграції наукової, освітньої і виробничої діяльності в системі вищої освіти [6].

Основною метою наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності є набуття нових наукових знань шляхом проведення наукових досліджень і розробок та їх спрямування на створення і впровадження нових конкурентоспроможних технологій, видів техніки, матеріалів тощо для забезпечення інноваційного розвитку суспільства, підготовки фахівців інноваційного типу. Сучасне цифрове суспільство, що перебуває в стані безперервного розвитку, істотно впливає на дидактику та методи навчання.

Зазначимо, що в науковому дискурсі існує певна поняттєва розбіжність у розрізненні форм, методів і технологій навчання.

Відповідно до ст. 50 Закону України «Про вищу освіту» до форм організації навчального процесу віднесено навчальні заняття, самостійна робота, практична підготовка та контрольні заходи. Основними видами навчальних занять у закладах вищої освіти визначено лекції, лабораторні, практичні, семінарські, індивідуальні заняття та консультації [6].

У монографії «Управління якістю викладання у вищій школі: теоретико-методологічний і практичний аспекти» В. Луговий розмежовує поняття «види навчальних занять» і «методи / технології викладання». Термін «види навчальних занять» автор подає як специфіку організації освітньої діяльності, а термін «методи / технології викладання» як шляхи та способи опрацювання освітньої (педагогічної) інформації з метою подальшого навчання. Науковець пропонує для використання дві категорії освітньої діяльності: методи (прийоми, способи) викладання, під якими розуміє види навчальних занять і частково (самостійна робота, практична підготовка) форми організації навчального процесу, та види навчальної діяльності – навчальні завдання, розроблені викладачем для виконання студентом [7, 5–34].

Український педагогічний словник за редакцією С. Гончаренка термін «методи навчання» визначає як «багатоякісне педагогічне явище (гносеологічна, логіко-змістова, психологічна, матеріально-джерельна й педагогічна сторони)», що являє собою впорядковані способи взаємопов'язувальної діяльності вчителя та учнів, спрямовані на розв'язання навчально-виховних завдань [8, 206].

Загалом методи навчання класифікують за:

- джерелами подачі та сприйняття навчальної інформації;
- за характером пізнавальної діяльності;
- за системним підходом до навчального процесу.

Аналізуючи наукові підходи до визначення сутності поняття «інноваційні технології», можемо узагальнити, що це цілеспрямований системний набір прийомів та засобів організації навчальної діяльності, що охоплює весь процес навчання – від визначення мети до одержання результатів.

З метою формування активності, самостійності, креативності та соціальної взаємодії учасників навчального процесу, що є вкрай необхідним у сучасному суспільстві, важливо створити умови, максимально наближені до професійних. Допоможуть у цьому такі методи навчання, як проєктний, дослідницький, ситуаційний, інтерактивний.

Так, центральним поняттям проєктного методу та кінцевим продуктом діяльності є проєкт (від лат. *projectus* – кинутий уперед) – 1) сукупність документів (розрахунків, креслень, макетів тощо), необхідних для зведення споруд, виготовлення машин, приладів тощо; 2) попередній текст будь-якого документа; 3) план дій, задум, намір [9, 445].

Цінність цього методу полягає в тому, що він орієнтований на самостійну діяльність здобувачів, сприяє розвитку ініціативності й відповідальності, розвиває вміння планувати діяльність, самостійно приймати рішення, генерувати ідеї, висувати гіпотези.

А ще цей метод називають «П'ять П»:

- 1) проблема; 2) планування; 3) пошук; 4) продукт; 5) презентація, де складові описують ключові елементи проєкту як завдання та визначають етапи його реалізації, що допомагає розвивати пізнавальні навички здобувачів, вміння орієнтуватися в інформаційному просторі, розвивати критичне мислення та творчі здібності.

Дослідження – це один із видів пізнавальної діяльності людини, основу якого становить пошук невідомого, нових знань. Відтак дослідницький метод передбачає залучення здобувачів до самостійних і безпосередніх спостережень, їх перевірки із залученням необхідних джерел інформації,

приладів, матеріалів тощо. На основі цього здобувачі встановлюють зв'язки між предметами і явищами дійсності, роблять висновки, пізнають закономірності.

Ситуаційний, або кейс-метод (англ. Case method, case-study), передбачає вирішення завдання або конкретної ситуації, що містить у собі актуальну та зрозумілу здобувачам проблему. Ситуаційний метод має два аспекти сутності. Перший – пов'язаний із дослідницькою діяльністю, отже, його можна розглядати як метод емпіричного дослідження; другий – співвідносний з інтерактивним методом навчання, саме тому він є доречним і цілком виправданим для підвищення рівня пізнавальної активності студентів [10, 19–20].

Одним із найбільш ефективних методів навчання є інтерактивний метод, спрямований на словесну й практичну взаємодію як педагога та здобувачів освіти, так і на взаємодію здобувачів між собою. Тобто інтерактивний метод розглядають як спосіб активної суб'єкт-суб'єктної взаємодії учасників навчального процесу, що базується на принципі зворотного зв'язку, коли студент отримує відповіді, зауваження, поради від викладача або однокурсників стосовно його роботи в аудиторії. Серед прийомів інтерактивного методу є: робота в парах, у групах (3–6 осіб), мозковий штурм, дискусії, дебати, круглі столи, рольові й ділові ігри, тренінги тощо. Саме суб'єкт-суб'єктна, діалогічна взаємодія дає змогу реалізовувати навчально-виховний процес через поєднання традиційних й інноваційних методів і форм навчання.

Загалом застосування інтерактивного методу сприяє налагодженню психологічного мікроклімату, активізує навчально-пізнавальну діяльність учасників робочої групи, дає можливість висловитися кожному й за потреби обмінятися інформацією, провокує творчість, закладає основи соціального партнерства, формує колективну відповідальність.

Нині в освітньому процесі актуальним є питання впровадження інноваційних методів навчання і викладання, які відповідають вимогам часу та здатні забезпечити підготовку кваліфікованого фахівця, що буде конкурентоспроможним на ринку праці. Використання інноваційних технологій в освітній сфері передбачає досягнення мети високоякісної, конкурентоспроможної освіти, що забезпечить кожній людині умови для самовдосконалення, творчого самоствердження [1, 53]. Цілеспрямоване, систематичне й послідовне впровадження в практику нових методів, прийомів навчання, що охоплюють цілісний навчальний процес – від визначення його мети до очікуваних результатів, дає змогу модернізувати сучасну освіту.

Підготовка фахівців інформаційної, бібліотечної та архівної справи в Донецькому національному університеті імені Василя Стуса здійснюється на кафедрі інформаційних систем управління за ступенем освіти «Бакалавр» та «Магістр» відповідно до освітніх програм «Документознавство та інформаційна діяльність» і «Документаційна та інформаційна підтримка управлінської діяльності». Метою підготовки є формування інтелектуальної, інформованої, інноваційної, самоідентифікованої, інтегрованої в суспільство особистості-професіонала, яка здатна розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи.

Спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» належить до гуманітарного напрямку підготовки, але набуті в університеті знання та вміння використовувати інформаційні технології в професійній діяльності дають випускникам додаткові переваги при працевлаштуванні, допомагають бути затребуваними фахівцями в різних галузях.

Викладання на кафедрі здійснюють у вигляді традиційних та інтерактивних лекцій, лабораторних робіт, семінарів, практичних занять методом малих груп, проведення індивідуальних занять, проходження практичної підготовки, консультацій з викладачами, ділових ігор, електронного навчання за допомогою спеціалізованих електронно-цифрових інструментів: навчальної платформи Moodle, додатків Microsoft Teams, SharePoint тощо.

Форми й методи навчання та викладання сприяють досягненню цілей програмних результатів навчання освітніх програм, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу й академічної свободи.

Важливо зазначити, що одним з основних видів навчальних занять у процесі підготовки майбутніх фахівців інформаційної, бібліотечної та архівної справи на кафедрі є лекція. Курси лекцій об'єднують у собі великий обсяг матеріалу, який викладач подає в опрацьованому вигляді.

З метою формування в здобувачів вищої освіти здатності до самоосвіти, підвищення їх творчої активності під час аудиторних занять поряд з традиційними лекціями застосовують інтерактивні лекції, що мають діалогічний характер та спрямовані на повну взаємодію викладача й здобувачів освіти. Цінним є те, що під час проведення інтерактивних лекцій в освітній процес залучені всі студенти, де кожен здійснює індивідуальний внесок у загальний процес комунікації. Натомість викладачі докладають зусилля до створення умов для підвищення якості знань студентів, підтримки й поглиблення їх творчих та інтелектуальних

здібностей, формування вмінь орієнтуватися в інформаційному фаховому середовищі.

Інтерактивні лекції як один засобів активізації пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти проходять у формах: лекції-бесіди, лекції-диспуту, проблемної лекції, лекції з розгляду конкретних ситуацій, лекції-консультації, лекції-презентації (круглий стіл), що сприяє створенню цікавого, корисного, пізнавального комунікативного спілкування на рівнях «викладач – студент», «студент – студент», «викладач – роботодавець», «роботодавець – студент». Так, наприклад, на першому курсі в межах дисципліни «Документознавство» здобувачі захищають *проект «Документознавство: від серйозного до курйозного»*; підсумкове заняття з дисципліни «Документна лінгвістика та редагування» здобувачі другого курсу проводять у вигляді своєрідного відвідування *інтелект-кафе «Дос_Ок!»*, у якому меню складають страви-завдання на зразок «Текст на грилі креолізований», «Вдале резюме». На третьому курсі в межах дисципліни «Бібліотекознавство» проводять *дискусійну лекцію* про організацію функціонування бібліотек і бібліотечних систем на сучасному етапі розвитку суспільства, де студенти висловлюють свої думки щодо проблемних питань бібліотечного сьогодення, як-то: актуалізація створення електронних бібліотек, функціонування мережі бібліотек у сучасному цифровому суспільстві тощо. Отже, у процесі навчання здобувач вищої освіти перетворюється у важливий освітній суб'єкт, залучений до активної, творчої співпраці з викладачем, зацікавлений у набутті глибоких та актуальних професійних знань.

Варто зазначити, що в педагогічній теорії і практиці інтерактивні методи поділяють на імітаційні та неімітаційні. Неімітаційні методи передбачають активізацію учасників навчального процесу, що досягають за рахунок добору проблемного змісту навчання, який і забезпечує діалогічність взаємодії. До таких методів відносять: проблемну лекцію, семінар-дискусію з «мозковою атакою», виїзне практичне заняття, курсову та дипломну роботу, стажування без виконання посадових обов'язків. Зазначені методи дають можливість не тільки надавати здобувачеві певну інформацію, але й сприяти розвитку окремих професійних вмінь і навичок.

Такий спектр підходів до навчання, що розширюють традиційне уявлення про те, яким має бути процес взаємодії між викладачем та здобувачем вищої освіти, дає змогу запровадити в процесі викладання окремі неімітаційні методи активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти на

лекційних заняттях, як наприклад, проблемна лекція.

Загалом проблемна лекція передбачає визначення викладачем перед здобувачами певної проблеми, що пробуджує в них бажання знайти засоби її вирішення. Завдання викладача полягає в спонуканні студентів до пошуків розв'язання проблеми, налагодженні співпраці та діалогу, що стимулює здобувачів до активної пізнавальної діяльності, сприяє розвитку їх теоретичного мислення, пізнавального інтересу до предмету, забезпечує професійну мотивацію, корпоративність. Прикладом проблемної лекції є тема з курсу «Бібліотекознавство» «Інтелектуальна свобода та доступ до інформації в бібліотеках».

Щодо імітаційних методів, то їх поділяють на ігрові та неігрові, що передбачають роботу з моделлю ситуації в процесі імітації. До ігрових імітаційних методів відносять стажування з виконанням посадових обов'язків, імітаційний тренінг, ділові та рольові ігри. Так, на другому курсі в межах дисциплін «Діловодство» та «Архівознавство» створюють *умовне підприємство*, на якому в реальному часі моделюють усі технологічні процеси з діловодства та архівознавства. Здобувачі включені у вирішення практичних завдань, що пов'язані з цими процесами. Загалом ці методи забезпечують максимально можливе наближення навчального процесу до виробничих умов.

Неігрові методи стимулюють до аналітичного мислення здобувачів освіти, формують системний підхід до вирішення проблеми, дають змогу налагодити ділові й особисті контакти, усунути конфлікти. Прикладом є *бінарна лекція*, що є ефективною формою навчання, близькою до інтелектуальної гри, під час якої моделюють реальні ситуації обговорення теоретичних і практичних питань два фахівці, наприклад представники двох різних наукових шкіл чи теоретик і практик. Перевагами такої лекції є актуалізація наявних у студентів знань, необхідних для розуміння діалогу й участі в ньому; створення проблемної ситуації, розгортання системи доведення тощо. Наявність двох джерел змушує здобувачів вищої освіти порівнювати різні точки зору, приймати якусь із них чи формувати власну. На такій лекції виховують культуру дискусії, формують уміння вести діалог і приймати рішення. Так, бінарна лекція була проведена для здобувачів вищої освіти спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» викладачами кафедр Острозької академії та Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Завідувачка кафедри інформаційно-документних комунікацій Острозької академії Г. В. Охріменко та завідувачка кафедри інформаційних систем управління ДонНУ імені Василя Стуса О. М. Анісімова й професорка цієї кафедри Г. П. Лукаш провели бінарну лекцію на тему «Інформаційна культура та документні ресурси: історія та сучасність», де обговорили важливі складові, що дають можливість формувати інформаційну культуру як системне утворення для майбутнього фахівця інформаційно-документної діяльності. Серед них – подієві заходи із формування навичок створення та поширення інформаційних продуктів; створення візуального контенту, релевантного до запитів цільової аудиторії; вироблення навичок з інформаційної гігієни та медійної грамотності в роботі з інформаційними ресурсами. Висока активність викладачів викликала відповідну розумову й поведінкову реакцію здобувачів освіти, що сформували уявлення про способи ведення діалогу, а також мали змогу взяти безпосередню участь у ньому. Все це забезпечує досягнення мети навчання та виховання, формує в здобувачів освіти пізнавальні мотиви, активізує їх розумову діяльність.

Важливим для формування фахівця є залучення до лекційних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців. Кафедра інформаційних систем управління ДонНУ імені Василя Стуса постійно запрошує таких фахівців до проведення лекційних занять. Це керівники публічних і наукових бібліотек, Державного архіву Вінницької області, музеїв міста, представники Вінницької державної адміністрації та викладачі з інших закладів освіти.

Ефективною, на наш погляд, є така освітня інновація, як *методика перехресного навчання* (англ. Crossover Learning), що нині активно впроваджують у педагогічній практиці. Це поєднання формальних і неформальних умов засвоєння знань. Для майбутніх фахівців інформаційної, бібліотечної та архівної справи викладачі кафедри інформаційних систем управління напрацьовують досвід проведення перехресного навчання, яке організовують у публічних та наукових бібліотеках міста, музеях, Державному архіві Вінницької області. Такі заняття викликають додатковий інтерес до окремих професійних тем і мотивацію до навчання.

В умовах пандемії, спричиненої коронавірусною інфекцією COVID-19, освітні установи постали перед значними труднощами в організації навчального процесу. Основним підходом в цей період була організація *дистанційного навчання*,

що забезпечує взаємодію викладачів та здобувачів освіти з використанням систем управління навчанням, як-то: Moodle, Google Classroom, Microsoft Teams тощо. Відтак цифрові технології стали частиною інноваційних педагогічних технологій навчання. Завдяки ним відбувається варіативність подачі навчального матеріалу: текстовий, звуковий, відеоформати, формуються презентаційні та цифрові навички.

Із перших днів карантину на кафедрі інформаційних систем управління було прийнято рішення використовувати систему Microsoft Teams, що розроблена як для комп'ютерів з операційною системою Windows 10 S, Windows 7, так і для смартфонів, що працюють на платформах Android, iOS, Windows Phone. Такий сервіс для комунікації викладачів і здобувачів освіти надає можливість використовувати чат, за допомогою якого можна надсилати повідомлення, файли, відеоматеріали; створювати команди й окремі канали в середині команди; поширювати, надавати зворотний зв'язок та оцінювати завдання, признавати тести.

Наукова новизна статті полягає в узагальненні ключових змін в освітній галузі загалом, що базуються на вдосконаленні освітнього процесу за рахунок його переходу на технологічний рівень, пошуку перспективних інноваційних педагогічних технологій та методів, що спрямовані на розвиток і саморозвиток особистості, нові виміри її самореалізації. Порівняльний аналіз сучасних інноваційних педагогічних технологій та методів навчання надає можливість акцентувати на необхідності оновлення змісту освітнього процесу, підвищення його якості.

Висновки. Пріоритетом національної концепції реформування і модернізації вищої освіти є створення інноваційного освітнього середовища в закладах вищої освіти шляхом впровадження широкого діапазону інноваційних технологій та методів навчання, що є вимогою часу.

У процесі підготовки майбутніх фахівців інформаційної, бібліотечної та архівної справи в ДонНУ імені Василя Стуса поряд із традиційними впроваджують й інноваційні технології та методи навчання, які відповідають вимогам студентоцентрованого підходу й академічної свободи, спрямовані на якісне засвоєння знань здобувачами вищої освіти, розвиток їх інтелектуальної діяльності, формування вмінь та навичок критичного мислення, здатності самостійно опрацьовувати інформацію, набуття якостей, що стануть у пригоді в майбутньому професійному житті.

Список використаних джерел

1. Трансформаційні процеси у суспільній та соціокультурній сферах України : монографія / О. М. Анісімова, Л. А. Ковальська, Г. П. Лукаш, О. В. Прігунов, О. С. Щербіна, Т. М. Яворська. Вінниця, 2021. 185 с.
2. Реформа освіти та науки. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/rozvitok-lyudskogo-kapitalu/reforma-osviti> (дата звернення: квітень 2022).
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / уклад., голов. ред. В. Т. Бусел. Київ, 2009. 1736 с.
4. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Київ, 2011. 628 с.
5. Бистрова Ю. В. Інноваційні методи навчання у вищій школі України. *Право та інноваційне суспільство*. 2015. № 1 (4). С. 27–33.
6. Про вищу освіту : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: квітень 2022).
7. Луговий В. І. Управління якістю викладання у вищій школі: теоретико-методологічний і практичний аспекти. *Психолого-педагогічні засади проектування інноваційних технологій викладання у вищій школі* : монографія / авт. кол.: В. Луговий, М. Левшин, О. Бондаренко та ін. ; за ред. В. П. Андрущенко, В. І. Лугового. Київ, 2011. 260 с. С. 5–34.
8. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 373 с.
9. Биби́к С. П., Сютя Г. М. Словник іншомовних слів: тлумачення, словотворення та слововживання / за ред. С. Я. Єрмоленко. Харків, 2006, 623 с.
10. Сурмін Ю. П. Кейс-метод: становлення та розвиток в Україні. *Вісник Національної академії державного управління при Президенті України*. 2015. № 2. С. 19–20.

References

1. Transformational processes in the social and socio-cultural spheres of Ukraine. (2021). O. M. Anisimova, L. A. Kovaljska, Gh. P. Lukash, O. V. Prighunov, O. S. Shherbina, T. M. Yavorska. Vinnytsia, 185 [in Ukrainian].
2. Education and science reform. Government portal. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/rozvitok-lyudskogo-kapitalu/reforma-osviti> [in Ukrainian].
3. Large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language (with appen., supplements and CD). (2009). Kyiv, 1736 [in Ukrainian].
4. Turkot, T. I. (2011). Higher school pedagogy. Kyiv, 628 [in Ukrainian].
5. Bystrova, Yu. V. (2015). Innovative teaching methods in higher education in Ukraine. *Law and innovation society*, 1(4), 27–33 [in Ukrainian].
6. On higher education: Law of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> [in Ukrainian].
7. Lugovyi, V I. (2011) Quality management of teaching in higher school: theoretical, methodological, and practical aspects. Kyiv [in Ukrainian].
8. Goncharenko, S. (1997). Ukrainian pedagogical dictionary. Kyiv, 373 [in Ukrainian].
9. Bibyk, S. P. and other. (2006). Dictionary of foreign words: interpretation, word formation and word usage. Kharkiv [in Ukrainian].
10. Surmin, Yu. P. (2015). Case method: formation and development in Ukraine. *Bulletin of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine*, 2, 19–20 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 25.04.2022
Отримано після доопрацювання 23.05.2022
Прийнято до друку 01.06.2022